

6. Moisyeyeva N. Adaptatsiya lyudyny do komunikatsiynoho prostoru suchasnosti //Visnyk Knyzhkovoyi palaty. – 2015. – №. 6. – S. 38-41.
7. Mykhaylyuk O. Karnavalizatsiya svidomosti v suchasniy kul'turi //Hileya. Istorychni nauky. Filosofs'ki nauky. Politychni nauky: nauk. visn: zb. nauk. prats'.–
8. Moisyeyeva N. I. Lyudyna ta suchasnyy komunikatsiyny prostir. Filosofiya spilkuvannya : Filosofiya. Psykholohiya. Sotsial'na komunikatsiya. 2014. № 7. S. 89- 94
9. Moisyeyeva N. I. Sotsial'no-komunikatsiyna diyal'nist' yak istoryko-suspil'na praktyka. KH. :KHNTUS·H, 2015. 392 s

УДК 378

Ольга Сергіївна Гончарова,

канд. іст. наук, доц. кафедри історії України

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

ORCID: 0000-0002-8697-3211

Юрій Анатолійович Брагін,

канд. культурології, доц. кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського

спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

Державний біотехнологічний університет

ORCID:0000-0002-6213-5723

Тетяна Михайлівна Брагіна,

канд. філос. наук, доц. кафедри народної хореографії

Харківська академія культури

ORCID: 0000-0003-2225-3685

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Olha Serhiyivna Honcharova,

c.h.s., as .prof. of the department of history of Ukraine

Kharkiv National Pedagogical University

Yurii Anatoliyovich Brahin,

c. c. s., as. prof. of the department of UNESCO

State Biotechnical University

Tetiana Mihaylivna Brahina,

c. ph.s., as. prof. of the department of folk choreography

Kharkiv State Academy of Culture

THE EXPERIENCE OF TEACHING UKRAINIAN HISTORY TO INTERNATIONAL STUDENTS

Анотація. Стаття присвячена аналізу методичних аспектів викладання історії України іноземним студентам на етапі їх підготовки до вступу в заклади вищої освіти. Обґрунтовано етапи роботи з навчальними текстами. Доведено, що ретельний підбір завдань для передтекстових і післятекстових вправ з історії та їх сумлінне виконання іноземними здобувачами освіти допоможе оволодіти технікою мовлення та досить швидко адаптуватись до освітнього середовища університету. Визначені ефективні засоби розвитку мовлення студентів та стимулювання практичного використання набутих під час вивчення теми знань. Проаналізовано особливості оволодіння іноземними здобувачами навичками письмового мовлення. Встановлено ефективність музейних екскурсій, відвідування мистецьких виставок. Сформульовано необхідність формування бережливого ставлення до культурно-історичної спадщини будь-якої країни, толерантного ставлення до людей.

Ключові слова: адаптація, історія України, мовленнєві компетенції, оволодіння письмовою мовою.

Abstract. The article is devoted to the analysis of the methodological aspects of teaching the history of Ukraine to foreign students at the stage of their preparation for the admission to higher educational institutions. The stages of

working with educational texts were grounded. It was proven that careful selection of tasks for pre-text and post-text exercises on history and their conscientious fulfillment by students will help to master the technique of speech and quickly adapt to the educational environment of the university. The effective means of developing students' speech and stimulating the practical use of knowledge, acquired while studying, are determined. Peculiarities of mastering the written communication skills by foreign applicants are analyzed. The effectiveness of museum tours and visits to art exhibitions were posited. The necessity of forming a careful attitude towards the cultural and historical heritage of any country, a tolerant attitude towards people were formulated.

Key words: adaptation, history of Ukraine, speech competencies, mastering the written language.

Глобальні виклики, зумовлені розвитком технологій, змінами структури економіки, ринку праці та сфери зайнятості, демографічними й соціальними проблемами, пов'язаними з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, на нинішньому етапі багаторазово підсилені повномасштабною військовою агресією російської федерації. Перед системою освіти постали завдання, що потребують негайного розв'язання та які в мирний час ніколи не були б такими нагальними, а саме: безпека функціонування закладів освіти, організація освітнього процесу в умовах воєнного стану й багато інших. Така ситуація змушує здійснити критичну переоцінку напрацьованого досвіду викладання дисциплін соціо-гуманітарного циклу, зокрема історії України, іноземним здобувачам освіти.

У Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди здобувають вищу освіту студенти з багатьох держав. Протягом першого року перебування в Україні, вони засвоюють початкові знання на підготовчому відділенні. Завдяки його роботі студенти, приступивши на наступний рік до осягнення обраного напрямку підготовки (спеціальності), в цілому, не відчують себе у мовній ізоляції.

За навчальним планом підготовчого відділення, поряд з вивченням мови, слухачі набувають й початкових знань з історії України. Окрім набуття знань про минуле нашої держави, завдання курсу – допомогти зламати «лінгвістичні бар'єри» при подальшому вивченні цього предмету студентами-іноземцями в вишах України. Виходячи з цього, багато уваги у ході вивчення історії ми приділяємо поповненню лексичного запасу, вмінню правильно розуміти значення слів та пов'язувати їх в словосполучення і речення, а також будувати власні тексти. Весь навчальний процес, ілюстративний матеріал, наочні посібники, технічні засоби, які використовуються в ході розповідей і бесід зі студентами, спрямовані на виконання цього завдання.

Одна з основних проблем при викладанні історії іноземцям полягає в доцільному і коректному з точки зору науки обмеженні мовного матеріалу. З огляду на це, використання для навчання іноземних студентів підручників з історії, розроблених для навчання вітчизняних студентів, неможливе. Текст навчального матеріалу має бути адаптований (спрощений), що полегшить його розуміння та засвоєння. Слід враховувати максимальне число слів, яке може засвоїти слухач в рамках одного заняття. З часом кількість засвоєних термінів збільшиться, що дозволить пропонувати для розгляду більш змістовні тексти.

При роботі з будь-яким текстом завжди звертається увага на три етапи роботи: передтекстовий, текстовий і післятекстовий. Всі вони, окрім формування знань з історії, покликані сприяти набуттю мовленнєвих компетенцій іноземними студентами.

Передтекстова робота спрямована на зняття лексико-граматичних перепон, що забезпечує повноту і точність розуміння тексту, активізує продукування мовлення в усній і письмовій формах. На початку роботи з кожним новим текстом слід запропонувати перелік основних термінів і понять, знання яких необхідно для розуміння викладених далі історичних подій, фактів і явищ. Потім слід запропонувати вправи, які дозволять

перевірити ступінь розуміння студентами значення нових термінів та пов'язати їх з тими, що використовувались при вивченні попередньої теми. Підготовчі вправи можуть бути спрямовані на утворення фраз і з'єднання їх між собою відповідно до логіки викладу. Наприклад, можна запропонувати студентам скласти словосполучення прикметника з іменниками: незалежний (держава, народ, країни). При цьому вони мають звернути увагу на рід і відмінок іменників [1, с. 18]. Ефективним буде, перед знайомством з текстом, запропонувати студентам поставити дієслова, що використовуються в тексті, у теперішньому, минулому і майбутньому часі. Вправи трансформаційного характеру тренують механізм синонімічних заміन.

Другий етап роботи передбачає різні види читання тексту або окремих його частин з метою вирішення комунікативного завдання. Перше прочитання наукового тексту може бути пов'язано з розумінням основної інформації, повторне прочитання тексту може орієнтувати слухачів на розуміння деталей і їх оцінку. При ознайомленні з текстом можна звернути увагу на виділені (підкреслені) слова [2, с. 4]. Це можуть бути ті терміни, які розглядались перед знайомством з текстом, а також поняття, з якими вони зустрічались в попередніх темах.

Післятекстові вправи служать для перевірки розуміння як прочитаного тексту в цілому, так і окремих його частин. Вони спрямовані на виявлення основних елементів змісту тексту і на підготовку до монологічних і діалогічних висловлювань по темі. Найбільш ефективними, на наш погляд, є такі вправи: складання питального плану тексту і його трансформація в номінативний; переказ тексту за складеним планом; відновлення деформованих пропозицій з опорою на текст; визначення вірної/неправдивої інформації. Особливу зацікавленість у студентів викликає вправа в ході якої вони мають, отримавши картку з словом, спираючись на текст, сконструювати речення. Ефективним засобом розвитку мовлення студентів та стимулювання практичного використання набутих під час вивчення теми знань є завдання – визначити яка історична подія зображена на ілюстрації та пояснити

студентам групи, що обумовило таке рішення? Подібні завдання націлені на формування умінь і навичок відтворення прочитаного або, можна сказати, підводять студентів до самостійного монологічного вислову.

Одним з аспектів вивчення на підготовчому відділенні є оволодіння письмовою мовою [3, с. 7]. Для цього на заняттях з історії як одна з форм використовується написання доповідей. Темі доповідей підібрані таким чином, щоб студенти знайомилися з новою інформацією, відпрацьовуючи навички використання лексики, вивченої на заняттях. У процесі підготовки до написання доповіді студенти відпрацьовують навички вимови термінів, словосполучень та використання вивчених граматичних категорій. Підготовча робота до написання цього викладу спрямована на відпрацювання навичок розуміння однокорінних слів і вивчення словотворчих елементів. Як приклад, наводимо ряд слів «князь – князівство – княжити», обговорюємо зі студентами морфологічні категорії даних слів за формальними ознаками і їх сполучуваність. Така робота сприяє розвитку навичок розуміння слів по знайомому кореню, що особливо важливо при читанні текстів.

Поступово, використовуючи підручники, фільми, численні записи і схеми на звичайній дошці – ми разом подорожуємо історією України. Однак тут доводиться стикатися з проблемою – навчальні фільми не розраховані на бідну лексику іноземних студентів. Тож, їх використання можливе лише на останніх заняттях, коли у слухачів вже сформовано певний набір історичних знань та й матеріал, що вивчається, наближений до сьогодення.

Згодом більшість іноземних студентів починають добре орієнтуватись в питаннях, що стосуються історії Київської Русі, ординського нашестя, національно-визвольної революції другої половини XVII ст.; впевнено запам'ятовують історичних діячів – Володимира Великого, Данила Галицького, Богдана Хмельницького та Івана Мазепу. Захоплюються українською культурою; співпереживають потрясінь XX століття. Значний інтерес у слухачів підготовчого відділення викликає співставлення історичних полій в їх Вітчизні з подіями аналогічного періоду в Україні.

Якщо іноземні студенти, вивчаючи історію України, відчують інтерес до предмету, побачать небайдужого викладача, спробують з різних точок зору подивитися на події в своїй та інших країнах, – це багато в чому стане передумовою не тільки до високої екзаменаційної оцінки, а й до формування бережливого ставлення до культурно-історичної спадщини будь-якої країни, толерантного ставлення до людей. Тому, так важливо виділити ще й додатковий час для екскурсії в музей, для відвідування виставки. Харків багатий пам'ятками. З багатьма з них студенти знайомляться разом з викладачами історії. Закономірно, що в пам'яті залишаються не тільки лекції, але і відвідування «Історичного музею», «Літературного музею», «Музею природи» і т.п.

Отже, ретельний підбір завдань для передтекстових і післятекстових вправ по історії та їх сумлінне виконання студентами сприяє досягненню основних етапів історичного минулого України та успішному оволодінню технікою мовлення і письма. Це дозволить іноземним студентам досить швидко адаптуватись до освітнього середовища університету та допоможе підвищити якість їх підготовки в українських закладах вищої освіти. Перспективою подальших студій вважаємо дослідження використання тестов.

Література:

1. Ми вивчаємо історію України: Навчальний посібник для іноземних студентів. (2005). Одеса. 60.
2. Ніколаєнко В. І. (Ред.). (2013). Історія України: Конспект лекцій для іноземних студентів. Харків: НТУ «ХПІ». 73.
3. Волобуєва І. В. (2014) Особливості навчання іноземних студентів на підготовчих факультетах. Педагогіка та психологія. 45. 3-13.

References:

1. My vuvchayemo istoriiu Ukrainy: Navchalnyi posibnyk dlia inozemnykh studentiv. (2005). Odesa. 60.

2. Nikolaienko V. I. (Red.). (2013). Istoriiia Ukrainy: Konspekt lektsii dlia inozemnykh studentiv. Kharkiv: NTU «KhPI». 73.
3. Volobuieva I. V. (2014) Osoblyvosti navchannia inozemnykh studentiv na pidhotovchykh fakultetakh. Pedahohika ta psykholohiia. 45. 3-13. их технологій для вимірювання навчальних досягнень іноземних студентів.

УДК 316.346.32-053.6

Наталя Григорівна Грабар,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін,

Державний біотехнологічний університет

orcid.org/0000-0002-5120-0382

АЛЬТЕРНАТИВА ДИСЦИПЛІНАРНИХ КУРСІВ

СОЦІАЛЬНО-МОЛОДІЖНОГО ВЕКТОРА

Natalia Hryhorivna Grabar,

Doctor of Science in Social Communications, docent, Professor of UNESCO

UNESCO «Philosophy of human communication» social and humanitarian

disciplines, State Biotechnology University, (SBTU)

orcid.org/0000-0002-5120-0382

AN ALTERNATIVE TO THE DISCIPLINARY COURSES OF THE

SOCIAL AND YOUTH VECTOR

Анотація. У статті розглянуто молодь, як соціально-демографічну групу та підкреслено її значимість у суспільному житті. Зазначено, що досліджуючи молодіжні проблеми, неможливо залишатися на позиціях констатації позитивних чи негативних факторі життєдіяльності молодого покоління. Наголошено на доцільності практикувати курс дисципліни